

je takó. Večkrat nam pošlje Bog nadloge in težave, katere moramo potrpežljivo vzprejeti in plačilo nam ne izostane. Večkrat se pripodé proti nam črni oblaki, grmi in bliska se, a mesto toče porosi zemljo miren dežek in za njim se pokaže zopet vedro, modro nebó in rumeno solnce. In zdaj otročiči lepó pokleknite in prosite Stvarnika, da sneg hitro skopni, ter nam zopet zasije vesela — topla vzpomlád.

Janko Barlé.



Gozdi.



ako tiho in dolgočasno se nam zdi, kadar stopimo v gozd. Mislimo, da vse spi ali vsaj sanja. Ali temu ni takó. V gozdu ni brez življenja, da-si ni hrupa. Le sédimo tjà na parobek! Naše oko se ozrè v drevje. Gosto vejevje nam zapira razgled v daljavo in višavo. Le sem in tjà se vidi nad nami jasno nebo. Solnčni žarki padajo skozi vejice na rujavkasta tla ali pa na zeleni mah. In glej! koliko mušic zapazimo na prostoru, ki so ga razsvetlili solnčni žarki! A kdo nam dela tako prijetno godbo? Čujemo lepo ubrane višje in nižje glasove kakor bi doneli iz daljave, a vender vedno jednako močno zvené. Kaj neki je to? Bučelice in muhe letajo po drevji iskajoč si hrane ter brenčé vesele pesence, da jim gre delo boljše izpod rok. Nekaj zahrešči v bližini. Malo prestrašeni pogledamo, kaj se bliža. A nič hudega ní. Veverica je skočila z drevesa na tla. Suha vejica pa je počila in nas ustrašila. Poglejmo veverico, kako spretno pleza po drevesu; kako lahko se premika! Zdaj pleza po deblu navzgor, zdaj zopet po veji dalje. V drznem skoku je na veji bližnjega drevesa. Veja se strese in kaka vejica vzletí na tla. To je ustrašilo ptico, ki je tiho počivala na vejici. S peroti zafrfeta in vzletí proč. Otožno in milo zagolči grlica na oddaljenem drevesu. Nekoliko pozneje pa vzbudi našo pozornost žolna, ki mogočno razbija na visokem hrastu.

Ali ni prijetno takó sedeti v gozdu in opazovati prelepo prirodo? Kako nam ugaja tišina! V misli se zamaknemo. Zdi se nam, kakor da bi bili v cerkvi. Visoke in vitke jelke kipé v višavo kakor stebri a njih vrhovi se združevajo ter napravljajo veličasten obók. Sveta tihota nas opomina k molitvi. Saj je stvarnik vse tako krasno uravnal. Zakaj bi ga ne ljubili in hvalili!

Čemu pa so vender ti gozdi, ki se razprostirajo tako daleč na okrog? Ali nam so samó v zabavo. Nè! Vže posamična drevesa, člani te velike družbe, koristijo nam v marsičem. Od dreves dobivamo listje za nastiljo, a les rabimo za različna dela in naprave. Ali ni bila naša zibelka kdaj vitka jelka? Pa prišel je mož in jo posekal. Njeno življenje se je končalo takrat, ko se je naše pričelo. Jelka nam je bila prva posteljica. — Poglejmo v naše hiše! Ali ni do malega vsa hišna oprava lesena? Še celó sosedova hiša je od lesá, ker si niso mogli napraviti zidane. V lesenej krsti (trugi) nas naposled ponesó iz tega sveta v hladni grob počivat. Saj:

V lésu ves človeški rod
Prvi pókoj sladki vživa,
Ko ga težki vtrudi pot,
V lésu spet počiva.

(S. Gregorčič).

Z nami bodo šli našinci britko žalovaje, a mi se bomo preselili v drug svet, kder ni nobenega trpljenja več, ampak zgolj veselje. Toda, kdo bode vedno mislil na smrt? Saj smo mladi in zdravi. Če pošteno živimo, nam se smrti ni treba bati. Pomenimo se raje o koristi gozdov. Mraz je po zimi. Peč pa sama ne greje. Zakuriti se mora. In res, v kratkem času, ko je mati vrgla v peč nekoliko polen in zanétila ogenj, mine mraz in soba je gorka. Tudi kuhati bi ne mogli brez drv. Kakšen bi bil surov korun (krompir)? Kdo bi ga jedel? Pečen ali pa kuhan se nam kaj dobro prilega.

Gozdi nam koristijo tudi še drugače. Ljudje in živali vedno sôpejo. Zrak se s tem izpridi. Kdo ga izboljšuje? Rastline in v prvej vrsti obširni gozdi. Kar ljudje izdihavajo, namreč ogljikovo kislino, to vsrkava gozd in oddaja kisik, a ogljik pridržuje. To se vedno ponavlja. Iz tega se tudi razvidi, da je zrak v gozdu in v bližini gozdov čistejši in zdravejši nego li po mestih. Ima namreč več kisika v sebi in menj slabih snovi, katerih se lahko po mestih nasrka. Zrak se v gozdih počasneje zgreje in ohladi, kar nam dobro dé, ker prehitre izpremembe slabo vplivajo na naše zdravje. Kadar dežuje, gozdi s svojimi vrhovi ujamejo mnogo vode, katera polagoma pada na zemljo. Vrhovje pa zopet brani, da vlaga ne izhlapi. Tla, ki so v vednej senci, preprežena so navadno z mnogimi rastlinami, posebno z mahovjem. Te rastline in mahovje hranijo dolgo časa vlažnost v sebi, polja in travniki se pa hitro osušé. Izpod mahú gre voda pod zemljo in prihaja v studencih in potocih na dan. Suhi vetrovi se v gozdih napojé mokrote, postanejo sveži in ne škodujejo toliko polju ob suši. Viharji svojo moč izgubé v gozdih ter ne morejo s tako silo prodreti v kraje, kder gozdov ni. Po zimi pa branijo dolinčane, da jim plazovi ne poudsujejo hiš in ne polomijo dreves. Gozdi s svojimi koreninami vzdržujejo tudi prst, da je voda ne izpere in v doline ne poplavi. Ko bi gozdov ne bilo, odnesla bi ob deževji voda vso prst s seboj, rušila mimogredé skale in posula vso dolino z nerodovitno sipo. Vse polje bi bilo uničeno. Gozdi ovirajo tudi nastanek hudournikov, ki bi naredili strašansko škodo. V krajih, kder so gorske rebri brez dreves in so se gozdi morali umakniti sekiri, čutijo se take nesreče. Grôzni plazovi strašé ljudi. Ni še jedna nesreča pozabljena, pride vže druga. Povodenj posuje polja in ubogi kmet ne vé, kako bi si pomagal.

Kako je pa tudi žalostno v brezgozdnatih krajih! Človek ne more biti vesel. Sive skale gledajo z gorâ na ubogi človeški rod, ki si ne more več pomagati. Ljudstvo je siromašno. A kjer je siromaštvo domá, ondù ni prave zadovoljnosti in srečnega življenja. Vse drugače pa je v krajih, kjer zeleni gozdi prepregajo deželo. Mične pripovedke o vilah in mnogovrstne bajke se čujejo iz ust starih ljudi, ki še vedno radi gledajo v zeleni gozd, ki tako prija oslabelim očem. In tudi ljubeznjive ptičice niso rade v takih krajih, kder ni zelenih gozdov. Kje naj bi gnezdile, kje dobivale hrane? Res, žalosten, prav žalosten je tak kraj, ki nima gozdov.

Gozdi imajo pa tudi mnogo sovražnikov. Lepo število dreves poderó viharji, vzlasti po zimi, ko so drevesa s težkim snegom obložena. Mnogo dreves pokončajo plazovi po gorah, kjer ni vseskozi drevje. Časih posmodi požar mnogo lepih dreves. Najnavadnejši pokončevalci pa so nekateri žužki, mej njimi rjavi hrost, različni zalúbniiki, borovi preleci, lubádarji in likarji. Tudi zajci in nekateri ptiči kvarijo drevesa.

Najhujši sovražnik gozdov je pa vendar človek. Z vsakim letom se manjšajo gozdi, in skoraj bi jih bilo konec, ako bi oblastva ne posegla v pravico posameznikov. Kjerkoli je bilo denarjev treba, moral ga je gozd pridobiti. Bukve, hrasti in smreke so padale in šle v tujino za denar. A s takim ravnanjem ni posestnik samó sebi napravil škode, temveč tudi svojim rojakom in sosedom.

Kako lepo lesovje je bilo kdaj na Krasu. A prišli so Benečani in začeli sekati les. Blizu morja je bilo, zato so šli kraški gozdi po vodi. Skalnate goličave pa pričajo zdaj o velikem siromaštvu, v katerem so ljudje po kočah, katerih strehe so s kamenjem obložene, da jih burja ne odnese za pregreške lákomih tujcev.

Branimir.



Prirodopisno-natoroznansko polje.

Veverica.



Kdo je ne pozna vesele in lehkonožne veverice, óne spretnne in žive živalce v našem gozdu, ki nikdar ne miruje, ki je vedno pripravljena na dir in skok. Le poglej jo, kako urno skače z veje na vejo, z drevesa na drevo, da se marsikateri zajček ustraši ter jo ves preplašen pobriše iz svojega mirnega zavetišča, nevedoč, da ga nihče drug ne vznemirja nego živahna in razposajena veverica, ki skazuje svoje spretnosti in umetelnosti. Veverica ima kaj lep

kožušček in dolg, metlast, na dvoje razčesan rep. V svojem razposajenem, burkastem vedenji, mislil bi človek, da ima smešno opico pred sebjó. Veverica je zeló nemirna živalca, nikoli ne more biti dolgo na istem mestu, vsak čas si najde novega opravila. Zdaj pripleza doli po deblu, poskoči sèm, poskoči tjà, povoha to, povoha óno ter se plaho ozira na vse strani. Ako najde kak lešnik, hitro sede na zadnji nogi, privihne rep, prime s prednjima nogama lešnik ter ga začne dolbsti in sukati na vse strani. A to ne traja dolgo. Kmalu ga spusti in se začne lizati in umivati, potlej ga zopet popade in zoblje sladko jedrce iz njega. Nù, če le kaj zaškrtne blizu nje, vrže ga proč in kakor blisek šine po smreki v gosto krošnjo. A veverica je samó po dnevi tako živa in to samó ob lepem vremenu, ob deževji in v velikej vročini pa leži mirno v svojem gnezdu. Njena hišica je navadno kje na visokem drevesu mej rogovilami, redko kdaj v kakem duplu. Iz vejice in mahú je prav umetno spletena in notri prav ugodno in mehko nastlana.

Mlade veverice postanejo prav krotke in domače. Ljudje jih imajo radi v kletkah, ker so čiste in smešne v svojem vedenji.

